

Charta 77 - 14/86: Bernské konferenci expertů účastnických států
KSBE o mezilidských vztazích

Vážená konference,

rádi bychom Vás informovali o některých překážkách, jež se staví v Československu do cesty mezilidským kontaktům při výměně informací a při setkávání příbuzných.

1. Ostraha čs. občanů při zahraniční návštěvě

Při každé významnější politické návštěvě či události, kdy se předpokládá, že hostující státník nebo zahraniční novinář by se mohl setkat se zástupci nezávislé občanské iniciativy, dostávají někteří signatáři Charty 77 trvalou ostrahu, která je střeží ve dne v noci a provází je, ať jdou kamkoliv. Ostraha, která se střídá na směny, dbá, aby se zahraniční návštěva se střeženým občanem nesetkala. Dne 26. 3. 1986 Státní bezpečnost zabránila setkání mluvčí Charty 77 Anny Šabatové s nizozemským poslancem Martenem van Traa; pracovníci StB přitom použili fyzické síly.

Letos se tato praxe ostrah uskutečnila při návštěvách ministra zahraničních věcí NSR Genschera a rakouského prezidenta Kirchschräglera, při pohřbu Jaroslava Seiferta a v době XVII. sjezdu KSČ v březnu, kdy ostraha trvala týden. Zahraniční novináři, kteří se sjezdu zúčastnili, byli varováni, aby se s "nežádoucími" osobami nestýkali. Dopisovatel BBC byl potom zvláště upozorněn, že bude-li se o takové lidi příště zajímat, bude mu zrušena akreditace.

Tak se vytváří ovzduší obav: čs. občan, který sleduje okázalou ostrahu svých kriticky smýšlejících spoluobčanů, ji chápe i jako varování vůči sobě: aby se ani on s "problematickými" novináři a vůbec s "problematickými" lidmi nestýkal. A u zahraničních novinářů zas vzniká obava, že budou jako nežádoucí osoby vyhoštěni a zbaveni možnosti v dané zemi novinářsky pracovat.

2. Riziko poskytování informací

K těmto obavám pak přistupuje skutečnost, že i zcela nevinná informace o věci všeobecně známé, kterou člověk zahraničnímu novináři poskytne, může být vykládána jako vyzrazení státního tajemství. Souvisí to s tím, že přesně nedefinovaný, ale velmi široký okruh skutečností sociálního, politického, ekonomického i ekologického rázu je považován za tajný. Utajování se stalo jednou ze zásad oficiálního života. Ti, kdož zprávy poskytují - včetně zahraničních novinářů - podléhají nejhrůznějším obavám, a proto i autocenzuře. Protože hranice mezi tajným a veřejným není veřejnosti známa, lidé se raději vyhnu rozmluvě s cizím novinářem vůbec. Má-li informace navíc kritický ráz, může být čs. občan, který ji poskytl, trestně stíhán pro poškozování zájmů republiky v cizině.

Ještě riskantnější je, když někdo takovou kritickou informací sám do ciziny pošle. Svědčí o tom případ Jiřího Wolfa, který si odpykává šestiletý trest odnětí svobody za to, že se snažil uveřejnit v zahraničí zprávu o poměrech v nápravně výchovném ústavu v Minkovicích. Před několika dny, 28. dubna 86, byl krajským soudem v Českých Budějovicích odsouzen 44 letý lesní dělník Jaroslav Švestka za to, že napsal literární dílo "Orwellův rok", v němž se snažil konfrontovat Orwellův román se skutečností, jak ji sám v roce 1984 prožíval. Část svého literárního deníku se pokusil zaslat čs. poštou svému příteli do NSR. Podobně jako románový hrdina Winston Smith byl i Jaroslav Švestka v průběhu svého psaní v roce 1984 uvězněn a byl dva měsíce ve vazbě. Nyní ho soud za tuto činnost - tzv. podvracení republiky - odsoudil ke dvěma letům vězení a dalším třem letům ochranného dohledu. Po vynesení rozsudku mu byla v soudní síni nasazena pouta a byl odveden do vazby.

Další bariéry a rizika při získávání a šíření informací byly popsány v dokumentu Charty 77 č. 20 z roku 1984 "Právo na informace" z 1. 12. 1984.

3. Překážky kladené příbuzenským kontaktům

V Československu jsou dlouho neřešené a i nevyřešené případy rodin, které jsou rozděleny hranicemi a přejí si spojení. Ještě častější jsou případy, kdy čs. úřady brání v návštěvách nejbližších příbuzných, třeba proto, že čs. občan, žijící v cizině, si dosud tzv. neupravil poměr k čs. státu, t.j. nesložil patřičnou částku, za niž by byl "propuštěn ze státního svazku". Chceme Vás upozornit na jeden příklad za všechny. V roce 1982, kdy ještě nebylo

známo, že Stanislav Devátý podepsal Chartu 77, probíhalo u okresního soudu v Gottwaldově jednání o jeho rozvodu s manželkou, která se bez souhlasu čs. úřadů usídlila v USA. St. Devátý přesto soudu navrhl, aby jeho dcera byla svěřena do výchovy matce. Soud jí však svěřil, zjevně z politických důvodů, do péče St. Devátého. V roce 1984 a 1985 S. Devátý několikrát požádal čs. úřady o povolení k návštěvě dcery. Bylo mu to vždy zamítnuto. Toto zamítavé rozhodnutí je opět politicky motivováno; tentokrát je projevem nedůvěry vůči S. Devátému, neboť v té době již vešlo ve známost jeho signatářství Charty 77. Stanislav Devátý napsal k věci řadu podání - marně. V příloze Vám postupujeme jeho dopis prezidentu republiky, který byl zveřejněn v Informacích o Chartě 77, červen 1984.

4. Shrnutí

Vylíčené okolnosti vytvářejí ovzduší uzavřené společnosti. Státní hranice se v ní často stávají nejen překážkou pro styk bratra a sestry, rodičů a dětí. Stává se rovněž bariérou pro proudění důležitých sociálních, ekonomických, kulturních a technických informací, bez jejichž svobodné výměny není rozvoj mezilidských kontaktů ve smyslu helsinské smlouvy myslitelný. Situaci jen dokresluje, že v Praze, kdysi rušném centru kultury a žurnalistiky, existuje dnes pouze jedna západní tisková agentura, v níž pracuje nastálo jeden zahraniční novinář (AFP). Svého stálého zpravodaje zde ještě má televize NSR.

Závěrem konstatujeme, že jsme na skutečnosti uvedené v bodech 1, 2 a 3 č. orgány opakovaně upozorňovali, a to v dokumentech Charty 77; v dopisech jednotlivých signatářů a ve sděleních Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, jež jsou zasílány Federálnímu shromáždění ČSSR. Bohužel, k podstatnému zlepšení uvedeného stavu dosud nedošlo.

X X X

V příloze Vám ještě zasíláme výňatky z dokumentů Charty 77 z let 1985 a 1986 o problematice cestování:

1. Dokument Ch 77-7/85 "Návrh legislativních úprav" (1) se zabývá v celé šíři právní problematikou cestování čs. občanů.
 2. Dokument Ch 77 - 9/86 "K desátému výročí přijetí paktů o lidských právech" (2) se rovněž zabývá právní problematikou cestování z hlediska přijatých mezinárodních paktů.
 3. Dokumenty Charty 77-7/86 "Prostor pro mladou generaci" navrhuje v II. kapitole zřídit levné prázdninové tábory, jež by usnadnily tematicky motivovaná setkání mladých lidí z obou částí Evropy. K problematice týkající se informací připojujeme ještě výňatek (3) z dokumentu č. 20/84 "Právo na informace", doplňující ~~základní~~ údaje našeho dopisu.
- Poslední přílohou je dopis Stanislava Devátého prezidentu republiky.

V Praze 2. května 1986

Martin Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77

Jan Štern
mluvčí Charty 77

(1) body 5. a 6. přílohy

(2) 4., 5. a 6. odstavec dokumentu

(3) 13. a 19. odstavec (v úpravě přílohy Listů č. 1/85, kde dokument vyšel)

XXXX

Charta 77 - 15/86 K havárii jaderné elektrárny v Černobylu

Vláda ČSSR

Federálnímu shromáždění ČSSR

Koncem dubna došlo v ukrajinském Černobylu k jaderné havárii. Do ovzduší unikly radioaktivní zplodiny. Je to dosud největší katastrofa v jaderné elektrárně vůbec. První zprávu vydaly sovětské úřady až poté, kdy už byl nad Švédskem zjištěn radioaktivní mrak a Švédové se začali zajímat odkud vane vítr - obrazně i doslova.

Od té doby naměřili ve většině evropských států zvýšenou radioaktivitu.

Vlády většiny ohrožených zemí podávaly průběžné informace o naměřených hodnotách a radily svým občanům, jak si počínat: těhotným ženám a malým dětem se doporučovalo nevycházet v kritických dnech na ulici; děti užívaly jodové tablety; cenzuroval se nebo zakazoval prodej potravin, které mohly být kontaminovány; v NSR i jinde varevali před čerstvým mlékem atd.

Československá vláda vydala ve středu 30. dubna 1986 sdělení, že se "na území ČSSR provádí kontinuální měření... a po celou dobu měření nebylo zjištěno žádné zvýšení radioaktivity". Pak následovala pětidenní přestávka a teprve 5. 5. 86 konstatuje ČTK "mírné zvýšení radioaktivity". To byly všechny oficiální informace, které obyvatelé Československa o situaci na svém území v nejkritičtější období dostali. Chyběly jakékoliv zdravotnické a hygienické pokyny a opatření. Není divu, že se pak mnozí lidé řídili radami rozhlasu a televize sousedních zemí.

Protože právo na život a zdraví patří k základním lidským právům, žádáme, abyste co nejdříve zveřejnili všechny dostupné údaje o tom, zda a v jaké míře se v jednotlivých dnech kritického období projevovala zvýšená radioaktivita na území republiky. Zvláště důležité jsou pak nepřikrášlené názory odborníků, kteří by měli veřejnosti říci, jaká dosud hrozí rizika a jaká opatření je nutno hned i pro budoucnost zavést.

Zároveň požadujeme, aby si vláda ČSSR vyžádala od sovětské vlády všechny nezbytné informace o okolnostech katastrofy, seznámila s nimi veřejnost a sdělila jí, jaké bude z černobylské havárie vyvozeno praktické poučení - zejména pokud jde o bezpečný provoz našich jaderných elektráren.

Při hustotě osídlení by mohla mít podobná událost ve střední Evropě ještě pronikavější následky. V případě radioaktivního ohrožení neplatí hranice a musíme se chránit společně.

Martin Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77

Jan Štern
mluvčí Charty 77

V Praze dne 6. května 1986

xxkxx

Charta 77 - 16/86 K volebnímu právu

Federálnímu shromáždění ČSSR

23. a 24. května 1986 se v Československu uskutečnila volba do zastupitelských sborů všech stupňů. 11. dubna 1986 zveřejnily pak ústřední výbory KSČ a Národní fronty ČSSR svolání k občanům, v němž se mimo jiné praví: "Čeká nás odpovědná práce ve výběru kandidátů na poslance." Období, kdy má řadový občan alespoň teoretickou možnost ovlivnit výběr kandidátů, je však poměrně krátké: necelých šest neděl.

V programovém projevu na společném zasedání ústředních výborů KSČ a Národní fronty ČSSR pronesl předseda vlády dr. Lubomír Štrougal tato apelativní slova:

"Chceme prosadit atmosféru hledání a racionálního snažení, dát zaznít kritice a sebekritice, postavit se proti prázdným heslům a okázalosti..."

Předseda vlády v této souvislosti vyzval partnery KSČ v Národní frontě, "aby rovněž usilovně hledali spolu s námi a byli účastní na zdokonalování politického systému. Uvítáme každý promyšlený návrh", pravil dr. Štrougal.

Přečetli jsme si pozorně diskusi k uvedenému projevu, avšak v příspěvcích partnerů KSČ v Národní frontě jsme bohužel žádný takový promyšlený návrh nenašli. Charta 77 není politickou stranou ani organizací, je občanskou iniciativou sledující dodržování lidských a občanských práv. Právě proto však cítíme povinnost využít uvedené výzvy a připojit se k této diskusi podnětem, který se týká uplatňování volebního práva.

Všeobecné, rovné, přímé a tajným hlasováním uskutečňované volební právo je důležitým občanským právem - ano právem, nikoliv povinností, jak se někdy mylně soudí. Za jeho neokleštěnou realizaci bojovaly i v naší zemi celé generace. Záleží však velice na tom, jak se v praxi využívá.

Volby, které nechtějí být pouhým referendem ve smyslu ano-ne, musí svým uspořádáním občanům umožnit, aby si volebním aktem mohli z navržených osob skutečně vybrat, případně ještě v předvolebním období rejstřík

kandidátů rozšířit o návrhy vlastní. Takový postup do jisté míry umožňuje například volební zákon našich maďarských sousedů: Na ~~žádné~~ jedno poslance místo jsou navrženi alespoň dva kandidáti a voliči mají navíc přímo v plénu předvolebních schůzí možnost kandidátku doplnit. Jde o úpravu, která sama o sobě neznamena systémovou změnu. Má však ve srovnání s dosavadní praxí přinejmenším tu přednost, že vnuká kandidátům na poslance vědomí, že mohou, ale nemusí být zvoleni. Tím dochází u zvolených zástupců k jistému myšlenkovému posunu: uvědomují si, že na svůj výběr vděčí nejen těm "shora", kteří je kandidovali, ale i občanům obvodu, který zastupují.

Dáváme tedy k úvaze, zda by vylíčená úprava neprospěla i čs. volebnímu systému. Květnové volby proběhnou dosavadním způsobem. Příští volby by se však již mohly uskutečnit podle novelizovaného a demokratičtějšího volebního zákona.

13. května 1986

Martin Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77

Jan Štern
mluvčí Charty 77

xxxXxxx

xxxXxxx

xxxXxxx

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), čs. ligy pro lidská práva, členu Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění ČSSR. Jména a adresy členů VONS byly zveřejněny ve sdělení č. 492 (viz Info o Ch 77 - 12/85).

xxXxx

Sdělení č. 518 - Jaroslav Švestka odsouzen

Dne 28. dubna 1986 projednával senát krajského soudu v Českých Budějovicích za předsednictví JUDr. Jana Bláhy obžalobu krajského prokurátora, zastupovanou Pavlem Pilným, v trestní věci proti Jaroslavu Švestkovi, nar. 20. 4. 1942, dřevorubci, přechodně bytem v Protivíně. B. Němcové č. 739 +). J. Švestka byl shledán vinným trestným činem podvracení republiky podle § 98 odst. 1 trestního zákona a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let, po odpykání tohoto trestu pak tříletý ochranný dohled. Rozsudek nenabyl dosud právní moci, obžalovaný se hodlá odvolat.

Podvracení republiky se měl J. Švestka dopustit tím, že sepsal literární práci (jde o fragment v rozsahu 126 stran, postihující období leden až červenec 1984) "Orcelův rok", v níž konfrontuje Orwellovu varovnou vizi s realitou roku 1984 a v níž si podle obžaloby "zvolil za terče hrubých útoků zejména socialistické zřízení našeho státu, státní a stranické představitele naší republiky a SSSR, KSČ a její členy, orgány Státní bezpečnosti a VB, Sovětský svaz a spřátelené země (zde je dále uváděno jmenovitě Mongolsko a Libye - pozn. VONS)", a že opis průběžně zasílal do NSR svému příteli, českému emigrantovi. Obžaloba se zjevně záměrně vyhýbá zjištění, zda alespoň část písemností byla do zahraničí skutečně doručena.

Je Švestka byl od září 1984 dva měsíce držen ve vazbě, tehdy s obviněním z trestného činu ~~xx~~ poškození zájmů republiky v cizině (§ 11 tr.z.). (Viz naše sdělení č. 401.) Teprve později bylo jeho počínání překvalifikováno podle přísnějšího - a co do skutkové podstaty vážnějšího - ustanovení podle § 98 tr.zákona. Návrh obhájce na odročení hlavního líčení, aby mohla být obhajoba přehodnocena vzhledem k této nové právní kvalifikaci, soud odmítl. Na protest proti tomuto rozhodnutí odmítl obžalovaný před soudem vypovídat.

+) nynější stálá adresa jeho manželky je: Jitka Švestková, Železničářská 2, 370 06 České Budějovice.

Na začátku hlavního líčení soud bez jakéhokoliv bližšího vysvětlení ní vyloučil veřejnost a povolil, aby se jednání účastnili dva důvěrníci Jaroslava Švestky - jeho manželka a přítel. Rozhodnutím o vyloučení veřejnosti soud zjevně porušil zákon: z okolností případu je totiž zřejmé, že připuštěním veřejnosti (šlo asi o tři přátele obžalovaného) by nebylo ohroženo státní, hospodářské nebo služební tajemství (žádné se ve věci nevyskytuje), nebyl by ohrožen ani nerušený průběh jednání a zjevně by nemohla být ohrožena ani veřejná mravnost. (Jiné důvody k vyloučení veřejnosti čs. trestní řád nezná). Nezákonnému vyloučení veřejnosti odpovídá i nezákonné vedení hlavního líčení. První otázka obhájce obžalovaného, kterou obžalovanému položil, zněla: "Jak dlouho a kdy jste psal Orwellův rok?" Předseda zabránil zodpovězení otázky tím, že napomenul obhájce (ustanovenému ex officio), aby se držel věci. Obžalovaný na to reagoval prosbou, aby mu obhájce už další otázky nekládl. Příznačné rovněž je, že před soudem nevystoupil žádný svědek, všechny svědecké výpovědi se četly v té formě, v níž je zapsali v přípravném řízení vyšetřovatelé Státní bezpečnosti.

Nakolik lze soudit podle obžaloby, je odborné vyjádření filozofické fakulty UK, vypracované doc.dr. M. Hilským CSc., velice zdrženlivé. Zařazuje Orwellovo dílo do příslušného literárního kontextu a tvrdí, že "jeho smyslem není očernit nějaký tehdy existující společenský systém". Zato znalecký posudek doc.dr. Miroslava Kaly CSc. se zdá být vysloveně denunciační: kromě nebožtíka Orwella a zjevného zločince Švestky doporučuje pozornosti soudu ještě další spisovatele, jmenovitě Škvoreckého, Mlynáře a Havla. Za čistě účelové je nutno pokládat poměrně vysoké hodnocení literárních kvalit Švestkovy práce, o níž se hovoří jako o díle, které by mohlo být "vydáno na Západě" - jen tak lze totiž vykonstruovat alespoň pomyslnou možnost závažného trestného činu proti republice. Návrh obhajoby na slyšení znalce dr. Kaly byl zamítnut. Pokud obhajoba formulovala svůj návrh na výslech znalce jako nesouhlas s pouhým čtením jeho posudku, byl opět porušen zákon, který pouhé čtení znaleckého posudku bez souhlasu obžalovaného nepřipouští. Po vynesení rozsudku předseda senátu oznámil usnesení soudu o tom, že Jaroslav Švestka se bere do vazby: po jeho slovech nasadili příslušníci SNV Jaroslavu Švestkovi v soudní síni pouta a odvedli ho; pravděpodobně je ve věznicí ministerstva spravedlnosti v Českých Budějovicích.

Není mnoho co dodat, fakta mluví sama. Opět jednou má občan tohoto státu strávit dva roky ve vězení pouze na základě toho, že si dovolil svůj odlišný a kritický názor literárně vyjádřit, přičemž nebylo dokázáno ani to, že by svým dílem někoho skutečně někoho seznámil. Jde tedy paradoxně o "myšlenkový zločin" v původním orwellovském smyslu. Jaroslav Švestka bude podroben ochrannému dohledu, jehož smyslem je zabránit opakování trestné činnosti: v tomto případě budou tedy orgány VB bít nad tím, aby se J. Švestka nadále neopovažoval kriticky myslet či dokonce své názory vyjadřovat písemně.

30. 4. 1986

xxxXxxx

Sdělení č. 519 - Jaromír Němec a Pavel Dudr propuštění z vazby

Dne 21. 4. 1986 byli propuštěni z vazby Jaromír Němec a ing. Pavel Dudr z Gottwaldova před skončením vyšetřování. O jejich případu jsme informovali zvláště ve sděleních č. 486, 490 a 491. Jaromír Němec a Pavel Dudr jsou společně s Jiřinou Bedeřovou nadále trestně stíháni na svobodě.

30. 4. 1986

xxxXxxx

Sdělení č. 520 - Trestní stíhání Pavla Záleského

Od 25. 3. 1986 je vyšetřovatelem okresní prokuratury v Kroměříži Petrem Marákem trestně stíhán Pavel Záleský z Otrokovic pro trestný čin křivé výpovědi podle § 175 odst. 1, a, b, trestního zákona.

Trestný čin Pavla Záleského měl spočívat v tom, že při svědeckých výpovědích v trestní věci proti Jaromíru Němcovi a spol. zamlčoval

důležité okolnosti a uváděl nepravdivé údaje o psacím stroji zn. Robo-tron, nalezeném 16.1.1986 při domovní prohlídce v bytě jeho otce. Na tom to psacím stroji byly údajně psány písemnosti protistátního charakteru.

Pavel Záleský, nar. 28. 2.1955, bytem Gottwaldov-Otšovkvice, Střed č. 1330, u něhož byla v souvislosti s tažením proti katolickému samizdatu na Moravě v listopadu 1985 provedena domovní prohlídka (viz sdělení č. 490), podal proti usnesení o zahájení trestního stíhání stížnost, která byla okresním prokurátorem zamítnuta. Pavel Záleský je trestně stíhán na svobodě.

30. 4. 1986

xxxXxxx

Sdělení č. 521 - Útok příslušníků VB na Stanislava Devátého

Signatář Charty 77 Stanislav Devátý z Gottwaldova měl v minulosti řadu petičí s orgány VB. Zvláště v loňském roce byl různě šikanován v souvislosti s vyšetřováním případu Jaromíra Němce a Pavla Dudra. Dne 22. dubna 1986 zaslal s. Devátý ministru vnitra ČSSR stížnost, v níž popisuje události z noci ze 18. na 19. duben 86. Jejich průběh je ve stížnosti popsán takto: večer trávil Stanislav Devátý s přáteli ve vinárně Kocanda, kam krátce před půlnocí přišli příslušníci VB a prováděli zde kontrolu občanských průkazů. S. Devátý se jednomu z nich odmítl legitimovat, dokud příslušnost k SNB neprokáže také služebním průkazem. Odvolával se přitom na zákon č. 4/1974 Sb., z něhož plyne, že na žádost občana mají příslušníci VB ve stejné roli prokázat svou příslušnost ke sboru i služebním průkazem. (Tato povinnost je podle téhož zákona zpochybněna ustanovením, že se nemusí prokazovat osobám, jichž se úkon týká, zejména podnapilým nebo těm, které se dopouštějí nepřístojného chování atd.) Příslušníci VB, provádějící kontrolu ve vinárně, se však odmítl S. Devátému prokázat služebním průkazem s tvrzením, že takový zákon vůbec neexistuje. St. Devátý byl pak spoután a vyvláčen z vinárny. Při tom se zranil a po úderu do hlavy ztratil na chvíli vědomí. Služební úkon doprovázeli příslušníci VB urážkami; z jejich výroků lze dovodit, že S. Devátého znali a zacházeli s ním tak proto, že proti němu byli zaujati pro jeho ~~xxxXxxx~~ činnost a předchozí stížnosti. Poté byl S. Devátý odvezen na okrsek VB, kde byl bez vysvětlení držen dvě a půl hodiny. Na svoji žádost byl pak převezen k ošetření do nemocnice. V ranních hodinách se otřesen vrátil domů.

1. května 1986

xxxXxxx

Sdělení č. 522 - Katolický samizdat před soudem

Dne 14.5.1986 v 8,30 hod. se bude před senátem obvodního soudu pro Prahu 4 v soudní budově v Praze 2, Spálené ul. č.2, č. dveří 63 konat hlavní líčení s šesti katolickými aktivisty. Obvodní prokurátorka pro Prahu 4 JUDr. Jitka Erbertová žaluje RNDr. Vladimíra Fučíka, Adolfa Rázka, Květoslavu Kuželovou, pátera Radima Hložánku, ing. Václava Dvořáka a Michala Holečka z přípravy trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 7 odst.1 k § 178 trestního zákona, které se měli dopustit tím, že:

"od přesně nezjištěné doby do 11.4.1985 za účelem dalšího rozšiřování mezi věřícími a duchovními římsko-katolické církve

a) shromažďovali ve větším rozsahu náboženskou a církevní literaturu vydávanou v zahraničí a tajně dopravovanou na území ČSSR bez souhlasu příslušných čs. orgánů,

b) tuto literaturu i další písemnosti s církevní a náboženskou tematikou dále bez oprávnění rozepísevali a rozmnožovali a k tomu si opatřili rozmnožovací a psací stroje a další prostředky,

tedy se dopustili jednání pro společnost nebezpečného, záležejícího v úmyslném vytváření podmínek k maření výkonu státního dozoru nad církví...

Adolf Rázek je navíc obžalován z trestného činu ohrožení devozového hospodářství podle § 146 odst.1 tr.z., protože údajně včas nenabídl státní bance k odkoupení darované devizy v hodnotě 6549 Kčs.

Politické pozadí postupu policejních a justičních orgánů se zcela nezakrytě projevuje v části obžaloby, v níž se praví:

"V posledních letech lze pozorovat zvýšenou aktivitu určitých kruhů vnitřních i vnějších nepřátel, směřující ke zpochybnování a podryvání církevní politiky socialistického státu. Zneužívá se náboženského cítění věřících, kteří jsou přesvědčováni, že svoboda vyznání není v ČSSR zajištěna dostatečně. Tyto tendence jsou zvláště patrné v činnosti římsko-katolické církve. Jsou činěny pokusy o aktivizaci některých řádů, zakládány tajné klášterní komunity, tajně vysvěcování kněží ap.

Tuto zvýšenou aktivitu římsko-katolické církve, jež je z valné většiny v rozporu se zákonem č. 218/49 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, je třeba dotovat též patričním množstvím náboženské literatury nebo literatury a tiskovin s církevní tematikou. Jedná se buď o tituly, které co do množství převyšují rozumnou potřebu, nebo takové, jejichž obsah je zaměřen proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení ČSSR".

Obžaloba se snaží za každou cenu prokázat konspirativní spojení mezi touto náboženskou aktivitou a mezi hnutím za lidská a občanská práva, a proto se uchyluje k absurdním tvrzením typu "Byli prostřednictvím dr. Oty Mádra (katolický kněz a přední teolog, který byl v dobách "kultu osobnosti" po více než patnáct let nespravedlivě vězněn a který není signatářem Charty 77 - pozn. VONS), jednoho z exponentů tzv. Charty 77 v církevních kruzích, napojení na toto protisocialistické seskupení" či "ilegální periodikum Informace o církvi, které pochází z okruhu tzv. Charty 77 a je výhradně zaměřeno proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení ČSSR".

Obžaloba konstatuje, že v oboru tiskovin náboženského charakteru byly k provedení zákona č. 94/49 Sb. vydány směrnice Sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury ČSR. Skutečnost je ovšem taková, že tyto směrnice svévolným způsobem omezují publikování, rozšiřování a dovoz náboženské literatury a stanoví, že všechna rozhodnutí v této oblasti přísluší uvedenému sekretariátu. Tyto směrnice nahrazují neexistující zákon, přičemž odporují jak ústavě ČSSR, tak přijatým mezinárodním závazkům. Zákon o hospodářském zabezpečení církví, původně pojatý jako první krok k ustavení právních vztahů v této oblasti, nebyl totiž nikdy doplněn dalšími zákonnými ustanoveními a po téměř čtyřicet let nebyl novelizován: složité záležitosti náboženského života jsou regulovány stále novými směrnicemi, vytvářenými a doplňovanými podle momentálních politických záměrů státní moci.

Je snad ještě na místě zaznamenat závěrečné hodnocení obžaloby.

"Pracovitost a odpovědnost vůči zaměstnavateli a další kladné vlastnosti jsou jednou stránkou osobnosti obviněných, zvláště dr. Fučíka, Rázka, ing. Dvořáka a Holečka (oba zbývající obžalovaní jsou starobní důchodci - pozn. VONS). Na druhé straně však, vedeni zcestným výkladem svobody vyznání, porušovali čs. zákony takovým způsobem, že jejich jednání naplnilo skutkovou podstatu přípravy k trestnému činu."

Jak jsme informovali ve sděleních č. 436, 438, 446, 449 a 455, podnikla StB dne 11. 4. 1985 v Praze, Bratislavě a na dalších místech rozsáhlou akci proti katolickému samizdatu. Při domovních prohlídkách bylo zabaveno velké množství náboženské literatury a rozmnožovací technika. Všech šest dnes obžalovaných bylo tehdy obviněno z trestného činu podle § 178 tr.z., tři byli propuštěni po čtyřech dnech, V. Fučík, A. Rázek a V. Dvořák strávili několik týdnů ve vazbě. Jestliže se dnes, s bezmála 8 ročním odstupem od skončení vyšetřování, státní moc přece jen rozhodla uspořádat proces, svědčí to o jejím znepokojení z rostoucí aktivitu křesťanů a o snaze demonstrativně stupňovat prostředky k jejich zastrášení.

Doplňujeme svou zprávu podrobnějšími údaji o obžalovaných:

RNDr. Vladimír Fučík CSc., nar. 13.7.1934, vědecký pracovník Ústavu molekulární genetiky ČSAV, bytem Praha 7, Schnirchova 33;

Adolf Rázek, nar. 30.11.1930, technik Matematického ústavu ČSAV, bytem Praha 4, Trnovského 16;

Květoslava Kuželová, nar. 13.4.1923, důchodkyně, bytem Praha 4, Magistrů 7;

Radim Hložánka, nar. 4. 1. 1923, katolický kněz bez státního souhlasu, důchodce, přechodně bytem Petřvald 135a, okres Nový Jičín;

Ing. Václav Dvořák, nar. 6.1.1937, pracovník generálního ředitelství Oseva Praha, přechodně bytem Vratíšov 16, okres Písek;

Michal Holeček, nar. 9. 10. 1956, technik podniku Textil Středočeský kraj, bytem Praha 10, U trati 16.

7. 5. 1986

xxxXXXX

Sdělení č. 523 - Tresty za nápisy na zdech ve Frýdku-Místku

Okresní soud ve Frýdku-Místku projednával dne 28.4.1986 v senátě, jemuž předsedal JUDr. Štefan Adam, trestní věc proti šesti mladým lidem, kteří v srpnu a září 1983 a v červenci 1984 napsali v podchodech ve Frýdku-Místku a na zeď městské polikliniky hesla.

Obvinění Milan Oboda, Igor Kohut, Ivo Kantoš, Petr Škuta a Tomáš Gavlas zhotovili v r. 1983 nápisy "Lidé bděte 1968-1983", dále číslici "15" v okruhu, připomínající 15.výročí sovětské vojenské intervence, a nápisy "Jan Palach žije", "Chceme svobodu", "Socialismus - ané, ale jinak", "SU-15 - vrah", "Jan Palach 1968" a "1968-1983 nesvoboda". Nápisy, které zhotovil v r. 1984 Dalibor Helštýn, zněly: "SS-22 smrt", "Konec socialismu", "Co na to říkáš Vladimíre" a "Dejte lidem právo", přičemž kx do svého poznámkového bloku si kromě těchto hesel předem zapsal ještě heslo "Konec rusismu". Obvinění byli obžalobou okresního prokurátora JUDr. Františka Jurečky stíháni jedn pro trestný čin pobuřování podle " 100 odst.1 a, c trestního zákona (za tento čin je Dalibor Helštýn stíhán sám), jednak pro trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zákona (za něj jsou stíháni ostatní obvinění); dále je obžaloba všechny viní z toho, že zhotovením nápisů na traventinový obkladový materiál podchodů způsobili škodu v celkové výši 54.500 Kčs a stíhá je proto i pro trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 tr. zákona. Podle málo věrohodného vyjádření Technických služeb města Frýdku-Místku, jimž tato škoda vznikla, bylo třeba obklady strhnout a dát nové, neboť nápisy byly jinak neodstranitelné.

Obžaloba uvádí: "Dalibor Helštýn ve svých výpovědích uvedl, že provedenými nápisy chtěl vyjádřit svůj nesouhlas jak s politikou, kulturou našeho socialistického zřízení, dále že Leninova teorie socialistické revoluce by se měla uskutečňovat jiným způsobem a dle jeho názoru není rozdíl mezi zbrojením v socialistických a kapitalistických zemích. Ostatní obvinění uvedli, že skutků se dopustili pod vlivem alkoholu a z recese, obviněný Milan Oboda, že zveřejňováním hesel chtěl připomenout srpnové události r. 1968 v CSSR". Je zřejmé, že tento postoj obviněných při vyšetřování způsobil to, že Dalibor Helštýn byl souzen pro trest. čin pobuřování, jehož je možno se dopustit jen z pohnutky nepřátelství ke státnímu a společenskému zřízení, zatímco ostatní byli žalováni z "nepolitického" trestného činu: výtržnictví. Obžaloba dále konstatuje předchozí beztrestnost a kladné posudky z bydliště i pracoviště u všech obviněných. V době, kdy nápisy zhotovovali, jim bylo 18 až 22 let.

Podáváme přehled jednotlivých obžalovaných a výměry trestů:

Dalibor Helštýn, nar. 12.4.1963, dělník k.p. Tesla Rožnov p.Radhoštěm, trvale bytem Frýdek-Místek, Komenského č. 158, přechodně bytem Rožnov pod Radhoštěm, Meziříčská 1660, okres Vsetín; odsouzen k 20. měsícům nepodmíněně v I. NVS a k 5.000 Kčs pokuty nebo náhradnímu trestu dvou měsíců;

Milan Oboda, nar. 12.11.1961, řidič u OSS Frýdek-Místek, bytem Frýdek-Místek, Lidových milicí 75; odsouzen k 18 měsícům nepodmíněně v I.NVS a k 5.000 Kčs pokuty nebo náhradnímu trestu dvou měsíců;

Igor Kohut, nar. 26. 2.1965, dělník n.p.Válcovny plechu Frýdek-Místek, t.č. vojín základní vojenské služby, trvale bytem Frýdek-Místek, Elišky Krásnohorské 2095; odsouzen k 6. měsícům nepodmíněně v I. NVS a ke 3.000 Kčs pokuty nebo náhradnímu trestu jednoho měsíce;

Ivo Kantoš, nar. 5.10.1963, dělník k.p. VŽEG Ostrava, mostárna Frýdek-Místek, bytem Frýdek-Místek, K hájku 2957; odsouzen ke 12.měsícům nepodmíněně v I.NVS a k 5.000 Kčs pokuty nebo náhradnímu trestu dvou měsíců;

Petr Škuta, nar. 29.8.1962, provozní elektromechanik n.p. Hutní montáže Ostrava, bytem Frýdek - Místek, Na Vyhlídce 2582; odsouzen k nápravnému opatření, a to k 20% srážkám z platu po dobu 12 měsíců;
Tomáš Gavlas, nar. 9.9.1964, dělník k.p. VŽKG Ostrava, mostárna Frýdek-Místek, bytem Frýdek-Místek, Hakenova 1657; odsouzen k nápravnému opatření, a to k 20% srážkám z platu po dobu 12 měsíců.

Kromě uvedených peněžitých trestů soud uložil všem obžalovaným povinnost nehradit škodu v žalované výši.

Podle zprávy o průběhu hlavního líčení hájili obhájci své klienty nedostatečně a poukazovali jen na jejich mladickou nerozvážnost, dosavadní bezúhonnost a dobrou pověst. Předseda senátu dr. Adam se nijak nenamáhal, aby vytvořil alespoň zdání důstojného soudního řízení a dokonce i rozsudek vyhlášoval značně netradičně. Když si obžalovaní i prokurátor ponechali lhůtu k vyjádření, zda podají odvolání, napomenul předseda senátu obžalované slovy: "tak vy se chcete odvolávat, vám to nestačí, ne tak dobře, počítejte s tím, že i prokurátor se odvolá a tím můžete u kraje očekávat ještě větší pátku."

Ve Frýdku-Místku se soudí, že tento dva až tři roky starý případ byl oživen a jeho protagonisté tvrdě potrestáni zejména proto, že podobné nápisy se objevily i v roce 1985, ale jejich původce se nepodařilo odhalit

12. 5. 1986

xxxXxxx

Sdělení č. 524 - Proces proti katolickému samizdatu odročen

Hlavní líčení v trestní věci proti dr. Vladimíru Fučíkovi a spol. (srov. sdělení VONS č. 436, 438, 446, 449, 455 a 522), které se mělo konat 14.5.1986, bylo z formálních důvodů odročeno, poněvadž dvěma obviněným nebyla včas doručena obžaloba. Nový termín hlavního líčení byl stanoven na 28. 5. 1986 v 8,30 hod., opět v soudní budově ve Spálené ul. č. 2, Praha 2. Tentokrát však má proběhnout v místnosti č. 67, která je podstatně menší než místnost, v níž se mělo konat původní zasedání a kam se dostavili i přátelé obžalovaných a zástupci pěti západních velvyslanectví.

17. 5. 1986

xxxXxxx

Sdělení č. 525 - Obžaloba Ing. Márie Kotrisové

5.11.1985 provedla bratislavská StB pod vedením npor. Verčika domovní prohlídku u Ing. Márie Kotrisové, nar. 20. 8. 1953, výzkumné pracovnice, bytem Bratislava, Čsl. armády 59. Při domovní prohlídce byla odnata náboženská literatura a osm strojopisných kopií překladů knihy Das Atentat.

1.4.1986 podala JUDr. Zuzana Hammelová z obvodní prokuratury Bratislava 1, manželka populárního slovenského hudebníka Pavla Hammela, obžalobu na Máriu Kotrisovou. Obžaloba ji viní z tr. činů poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112 tr.zákona a pobuřování podle § 100 odst.1a trestního zákona, který z části zůstal jen ve stádiu přípravy; trestného jednání se měla dopustit tím, že od října 1984 dostávala z ciziny a doma korigovala slovenský překlad knihy jezuita Sebastiana Laba Das Atentat, v níž se píše o okolnostech pokusu o zavraždění papeže Jana Pavla II. v roce 1981. Korigovaný text postupně posílala do Říma dvěma čs. emigrantům. Překlad knihy půjčila v r.1985 několika osobám a rozmnožila ho nejméně v osmi exemplářích, které zamýšlela zapůjčit svým známým. Obžaloba ji viní, že to vše konala, "i když věděla, že obsah knihy Atentát uvádí tendenční a nepravdivé informace o poměrech v ČSSR, o její mezinárodní politice ve vztahu k Vatikánu a nepravdivě obviňuje státy světové socialistické soustavy z přípravy atentátu na papeže Jana Pavla II. v r. 1981". Dále se v obžalobě praví, že "se obviněná uvedeného jednání dopustila se záměrem, aby u osob, které seznámila s obsahem knihy, zneužila jejich náboženského citění k vyvolání nepřátelských nálak proti socialistické společnosti a státnímu zřízení republiky a jejím spojeneckým a přátelským vztahům k jiným státům."

Absurnost obžaloby je zřejmá z tvrzení, že motiv nepřátelství

obviněné "vyplývá hlavně z toho, že její náboženské přesvědčení přerostlo cestou nelegálního laického apoštolátu v pozice nepřátelství k socialistické společnosti. Udržovala písemný i osobní styk s představiteli laického apoštolátu ve Vatikánu i s papežskou radou pro laiky ve Vatikánu. ... Podporovala různé katolické misie v zahraničí."

Uvedený citát jasně ilustruje cíl trestního stíhání Márie Kotrisové: má být znemožněna především její náboženská a charitativní aktivita. Postup policejních a justičních orgánů je v příkrém rozporu s čl. 19 mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který zaručuje svobodné a neomezené vyhledávání, šíření a předávání informací přes hranice států.

Mária Kotrisová je ve čtvrtém měsíci těhotenství. Dne 19.5.1986 se má konat u obvodního soudu Bratislava 1 hlavní líčení za předsednictví JUDr. Pavla Leštáka.

18. 5. 1986

XXXLXXX

Sdělení č. 526 - Podivná policejní akce v Opavě

Víceméně náhodou jsme se seznámili s obsahem otevřeného dopisu ze dne 7.4.1986, který pan Leo Řeháček, bytem Solná 21, Opava, adresoval ministru vnitra ČSSR JUDr. Vratislavu Vajnarovi. Skutečnosti, uváděné v Řeháčkově stížnosti, jsou natolik znepokojující, že pokládáme za nutné upozornit na tento případ a požadovat jeho důkladné vyšetření.

Běží v kostce o tyto události: Dne 7. ledna 1986 v časných hodinách se do bytu L. Řeháčka, který byl v pracovní neschopnosti se zápallem plic, dostavili dva příslušníci VB a přemluvili jmenovaného, aby se s nimi - ač měl vysokou horečku - odebral na místní oddělení VB, údajně ke krátkému úřednímu jednání ve věci vykradení jeho vozu, k němuž došlo v říjnu minulého roku. Na oddělení VB byl však přes své protesty zadržován více než šest hodin a vyslýchán na tři pornografické filmy, které měl v r. 1980 zapůjčeny od Jiřího Bytomského, člena KSČ a příslušníka Lidových milic. V té době byl L. Řeháček uvězněn, protože se prý připravoval k trestnému činu opuštění republiky - když byl po osmi měsících propuštěn, zjistil, že jeho skříňka na pracovišti byla násilně otevřena (údajně příslušníky SNV, nemá však o věci žádný doklad) a filmy z ní zmizely. Po několika hodinách byl na odd. VB přivolán i J. Bytomský a Leo Řeháček byl hrozbami vzeti do vazby a soudního postihu přinucen vyplatit mu částku 800 Kčs za nevrácené pornografické filmy. Na vyplácenou částku neobdržel stvrzenku a o celém jednání nebyl pořizován protokol.

Zatímco byl L. Řeháček zadržován na odd. VB, dostavili se do jeho bytu dva příslušníci VB, uniformovaný poručík a jistý František Kremer (hodnost neuvedena), požadovali na jeho manželce vydání filmů a posléze si bez jakéhokoli příkazu a bez souhlasu prokurátora vynutili provedení domovní prohlídky. Při prohlídce nebylo nic nalezeno a opět o ní nebyl pořizován předepsaný protokol.

Postup příslušníků VB se natolik vymyká platným právním normám, že by bylo únavné vypočítávat všechny nezákonnosti, jichž se dopustili. Upozorňujeme aspon na to, že trestné činy, které přicházejí v úvahu v souvislosti se zmíněnými pornografickými filmy, jsou s největší pravděpodobností již promlčeny a navíc by se stejně týkaly hlavně J. Bytomského. Ani jediný možný důvod provedení domovní prohlídky bez předchozího usnesení vyšetřovatele a prokurátorského souhlasu, totiž "nebezpečí z prodlení", není po mnohaletém prodlévání dost dobře použitelný.

MWX Netvrdíme, že se výše popsané události skutečně takto sběhly - naše zpráva se opírá výlučně o informace L. Řeháčka, tedy strany v konfliktu zainteresované. Nešlo by však být tak nesnadné tyto informace prověřit: výslechem všech zúčastněných osob, kontrolou služebních deníků a příkazů příslušníků VB, zjištěním, zda a proč opustil J. Bytomský v uvedený den své pracoviště atd. Potvrdí-li se, že k tomuto protizákonnému komplotu skutečně došlo, měli by jeho účastníci být přísně potrestáni. Právní jistotě všech čs. občanů by pak neobyčejně prospělo, kdyby s vyšetřováním i s jeho závěry byla podrobně seznámena veřejnost.

20. 5. 1986

Sdělení č. 527 - Jan Dus trestně stíhán

Dne 20. 5. 1986 zahájil vyšetřovatel StB trestní stíhání proti evangelickému faráři bez státního souhlasu a signatáři Charty 77 Janu Dusovi, nar. 19.7.1931, bytem Neratovice-Libiš, Školní 44/1. Obvinil ho z trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112 tr.zákona. Zatím není blíže známo, včem měl údajný trestný čin spočívat. Jan Dus byl zadržen a lze předpokládat, že na něj prokurátor uvalil vazbu +/- . Současně s jeho zadržením byla v jeho bytě zahájena domovní prohlídka, již druhá v průběhu dvou měsíců, kterou tentokrát vyšetřovatel StB npor. JUDr. M. Kováčik formálně nařídil u Anny Dusové, manželky obviněného. Prohlídku provedli příslušníci SNB npor. JUDr. Voják, npor. Knobloch, por. Srp, por. Kotek, ppor. Hrubý a npor. Řehák. Prohlídka probíhala nepřetržitě 22 hodin, t.j. od osmi hodin ráno dne 20.5.1986 do šesti hodin ráno dne 21.5.86.

Kromě magnetofonových kazet a psacího stroje bylo při ní odnato především větší množství osobní i úřední korespondence Jana Duse a jeho rodiny. Odnímání mnoho let starých dopisů, pedantické popisování každého útržku papíru a celkový způsob vedení domovní prohlídky nasvědčují tomu, že měla být svého druhu trestem za to, že si manželé Dusovi po domovní prohlídce v dubnu t.r. stěžovali prezidentu republiky, že jim při ní byla do bytu podstřena neznámá pobuřující písemnost (viz naše sdělení č. 514 a 515 s přílohou, kterou tvoří výňatek ze stížnosti manželů Dusových).

22. 5. 1986

xxxXxxx

+/ Pozn.red.: Po vydání tohoto sdělení přišla zpráva, že prokurátor Jana Duse skutečně vzal do vazby. Jeho obhajoby se ujal JUDr. Otakar Motejl z AP 2 Praha. Životopisné údaje o Janu Dusovi jsou uvedeny v krátkých zprávách v tomto čísle Informací o Chartě 77.

xxxXxxx

Sdělení č. 528 - Trestní stíhání kněze Štefana Javorského

Dne 12.3.1986 vznesl vyšetřovatel OS SNB Spišská Nová Ves npor. Štefan Onderčín obvinění z trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr.zákona proti katolickému knězi bez státního souhlasu Štefanu Javorskému, nar. 7.12.1924, důchodci, bytem Obráncovo míru 246, Spišský Štvrtok, okr. Spišská Nová Ves. V obvinění se praví, že "ačkoli S. Javorský má odnatý státní souhlas, v r.1984 zpovídal jednou na Mariánské hoře v Levoči a v témže roce sloužil mši v soukromém domě ve Ždiaru, okres Poprad". Dne 29.4.1986 rozšířil npor. Onderčín obvinění o skutečnost, že Štefan Javorský dne 29.3.1986 podával při mši v kostele, kterou sám nesloužil, přijímání věřícím. Přitom vyšetřovatel musí vědět, že tento liturgický úkon může provést i laik, že k němu není třeba státní souhlas.

Celé obvinění se opírá o vágní výklad zákona č. 218/49 Sb. a 219/49 Sb., který je v přímém rozporu s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech. Vyšetřovatel také nařídil přezkoumání duševního stavu Štefana Javorského, které provádí znalci MUDr. Brigita Žiaková a MUDr. František Frankovič z psychiatrického ústavu v Levoči.

Štefan Javorský byl v minulosti dvakrát nespravedlivě vězněn. V r.1975 byl odsouzen ke dvěma rokům nepodmíněného trestu za údajné rozšiřování náboženského tisku a nepřátelské ideologie, v r.1982 rovněž ke dvěma rokům nepodmíněně za údajné omezování osobní svobody (viz naše sdělení č. 291). Je znám jako horlivý kněz, jenž má bezprostřední vztah k lidem, čímž se stal státním orgánům nepohodlným. Nové obvinění Štefana Javorského je dokladem toho, jak se státní moc snaží umlčet aktivní kněze a potlačovat náboženský život.

22. 5. 1986

xxxXxxx

Upozorňujeme čtenáře, že tento měsíc, t.j. v květnu 1986, vyšlo mimořádné číslo Informací o Chartě 77. Obsahuje záznam besedy Infochu s Václavem

Havlem, Ladislavem Hejránkem, Jiřím Hájkem a Václavem Bendou a čtyři úvodní statě těchto diskutujících: Václav Havel psal o mezích Charty 77, jejím zaměření a nezávislosti na politických autoritách; Ladislav Hejránek o základní koncepci Charty 77, chartovním konsensu, iniciativách navazujících na Chartu 77, mravním pojetí Charty i v soukromí a perspektivách. Jiří Hájek se zabýval ve svém úvodním příspěvku zahraničními styky Charty 77 a chartistů, Václav Benda represí státní moci vůči Chartě 77, nezávislým aktivistům a zejména vůči křesťanům. K většině témat těchto úvodních statí potom autoři hovořili při besedě, jejíž záznam mimořádné číslo zveřejňuje.

xxxXxxx

Anketa mluvčích Charty 77

Aby mluvčí Charty 77 získali přehled o názorech na činnost našeho společenství i na práci mluvčích, vypisují anketu s těmito otázkami:

1. Které dokumenty Charty 77 se Vám v poslední době líbily a proč ?
2. Které dokumenty Charty 77 se vám v posledních letech nelíbily a proč ?
3. Co byste navrhl, aby se více signatářů mohlo podílet na práci Charty 77?

Anketu nepovažujte za formalitu, mluvčím na odpovědích velmi záleží. Odpovídat může kdokoli, nejen signatáři Charty 77. Odpovědi nemusí být podepsány. Zasílejte je pokud možno do konce června 1986 vhodným způsobem mluvčím Charty 77 (jejich adresy opakujeme: Martin Palouš, Ječná 7, 130 00 Praha 2, Anna Šabatová, Anglická 8, 120 00 Praha 2, Jan Štern, Bělčická 23 (blok F 10), 141 00 Praha 4).

xxxXxxx

Výbor pro lidská práva bude v červenci 1986 zkoumat zprávu o lidských právech v Československu

Podle zprávy informační služby OSN z 15. dubna 1986 (zn.UNIS-1071) se ve dnech 24. března až 11. dubna 1986 konalo 27. zasedání Výboru pro lidská práva. Tento výbor byl zřízen podle čl. 28 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech v roce 1976. Zasedání se zabývalo usporávanými opatřeními v souvislosti s napjatou finanční situací OSN, posuzovalo v souladu s čl.40 paktu zprávy o situaci v oblasti lidských práv, které předložily Mongolsko a NSR a vydalo všeobecný komentář k postavení cizích státních příslušníků v zemích, jejichž vlády přistoupily k paktu. V souvislosti s Mezinárodním rokem míru se výbor vyslovil i k povinnostem států "předcházet válkám, genocidě a jiným aktům masového násilí" a k nutnosti jaderného odzbrojení.

Příští zasedání výboru se bude konat v Ženevě ve dnech 7.-25.července t.r.. Na programu je projednávání zpráv z Československa, Maďarska, Konga a Tuniska a eventuálně také z Polska a Rumunska.

Výbor pro lidská práva není orgánem OSN, i když při jeho ustanovení i činnosti mají orgány OSN určitou úlohu. Je však financován z prostředků OSN. Má 18 členů, volených shromážděním zástupců států, které přistoupily k paktu; shromáždění svolává generální tajemník OSN. Ten také na základě návrhů sestaví listinu kandidátů s přihlédnutím k vyváženému zastoupení hlavních zeměpisných oblastí. Členové jsou voleni jako experti, nikoli jako zástupci jednotlivých států, i když je nepřipustno volit více než jednoho experta z jedné země. V současné době není členem výboru expert z Československa, ale jeho členy jsou experti z SSSR, Polska, NDR a Jugoslávie. Předsedou je t.č.expert z Kypru, místopředsedové jsou ze Senegalu, Ekvádoru a NSR. Zpravodaj výboru je z NDR. Členové výboru jsou voleni na čtyři roky.

Podle čl.40 předkládají zúčastněné státy zprávy o opatřeních pro uskutečnění a zabezpečení závazků, které vznikly přistoupením státu k paktu, a rovněž o pokroku v rozvoji práv obsažených v paktu. První takovou zprávu předložily do roka od chvíle, kdy pakt vstoupil v platnost; další zprávy předkládají státy na požádání výboru. Právě v této souvislosti předkládá vláda zprávu o situaci v oblasti lidských práv v Československu pro příští zasedání výboru. Výbor tyto zprávy zkoumá a své připomínky k nim předává příslušnému státu, popř. též Hospodářské a sociální radě OSN. Tato rada je ostatně přímo příslušná pro posuzování situace v oblasti

práv hospodářských, sociálních a kulturních ve smyslu ustanovení druhého paktu. K posuzování situace v této oblasti není totiž Výbor pro lidská práva podle svého statutu kompetentní.

Kromě pravidelných zpráv jednotlivých států, které jsou ~~xxix~~ vlády povinny předkládat, může výbor projednávat i oznámení (stížnosti) jednotlivých států, týkající se porušování ustanovení paktu v jiných signatářských státech, ovšem jen tehdy, pokud oba státy, t.j. ten, který stížnost podává, i ten, proti němuž stížnost směřuje, uznaly výslovným prohlášením podle čl. 41 paktu tuto zvláštní příslušnost výboru v tomto směru. (Podle opčního protokolu k paktu může dokonce výbor zkoumat stížnosti jednotlivců proti vlastní vládě, ovšem jen tehdy, pokud příslušný stát k opčnímu protokolu přistoupil.) Československý stát, stejně jako ostatní státy sovětského bloku, dosud neuznal pravomoc výboru podle čl. 41 paktu (t.j. pravomoc výboru vyřizovat stížnosti podávané čs. vládou anebo stížnosti proti ní směřující, podávané jinými signatářskými státy) a nepřistoupil ani k opčnímu protokolu, jehož uznání by poskytlo čs. občanům legální možnost čelit porušování lidských práv pomocí významné mezinárodní instituce, Výboru pro lidská práva.

Charta 77 žádala několikrát nejvyšší státní orgány, aby platnost paktu o občanských a politických právech pro čs. společnost rozšířily, uznaly pravomoc výboru podle čl. 41 paktu a přistoupily i k opčnímu protokolu. Poprvé tak učinila již v dokumentu č. 10 z 25. dubna 1977, naposledy ve svém dopise k výsledkům následného jednání KBSE v Madridu v roce 1983.

xxxXxxx

Dopis spisovatele Jaromíra Šavrdy finskému PEN klubu

Vážený pánové,

jako zahraniční člen finského PEN klubu připojuji se s největší radostí k úsilí finského PEN klubu o osvobození známého sovětského obhájce lidských práv, p. Anatolije Marčenko, odvážného přítele mé země, Československa, a zastávce svobody.

Pen Anatolij Marčenko musí být co nejdříve na svobodě!

Váš Jaromír Šavrdá

xxxXxxx

Jan Kavan k dopisu amerických mírových aktivistů

V čísle 6. Infochu jsme v rubrice Z ohlasů na Pražskou výzvu zveřejnili informaci o odpovědi na Pražskou výzvu, kterou v dubnu t.r. zaslali do Prahy míroví aktivisté z USA. Naše informace byla z technických příčin nepřesná a na dvou místech chybná. Americkým přátelům se omlouváme, úplný text jejich odpovědi poskytujeme redakci časopisu Komentáře a místo tiskové opravy zveřejňujeme dopis Jana Kavana, který informuje i o dalších zajímavých souvislostech:

Londýn 12. května 1986

Milí přátelé,

v Informacích o Chartě 77 č. 6/1986 vyšlo krátké oznámení o reakci americké mírové skupiny Peace Activists East and West na Pražskou výzvu. To je samozřejmě velice vítané, neboť oficiální čs. masové sdělovací prostředky tvrdošíjně zamlčují skutečnost, že řada západních mírových skupin a organizací odmítá oficiální (vládní) mírové výbory z východoevropských států a přeje si nejen vést dialog, ale i spolupracovat se signatáři Pražské výzvy a s Chartou 77. Naneštěstí se do publikovaného shrnutí vloupla řada šotků a nepřesností. V organizaci jsou pouze američtí míroví aktivisté ze severovýchodu USA a nejsou v ní tedy ani bývalí členové moskevské Skupiny důvěry, ani Jan Kavan z londýnské agentury Palach Press. Tito lidé byli však pozváni skupinou PAEW na její konferenci v listopadu 1985, již se účastnili vedoucí míroví aktivisté jak ze západního Massachusetts, tak i z některých dalších krajů a z New Yorku. Jan Kavan seznámil delegáty s Pražskou výzvou a vyzval je, aby ji rozšířili mezi ostatní skupiny amerického mírového hnutí, diskutovali o jejím obsahu a pak na ni reagovali. Tato diskuse probíhá nyní již několik měsíců, Pražská výzva byla mezitím několikrát přetištěna v různých mírových časopisech. Koordinační výbor PAEW na svých schůzích v březnu a dubnu 1986 shrnul v dopise, který zaslal do Prahy, názory vyjádřené především v diskusích, které

proběhly v oblasti působnosti PAEW, zvláště v tzv. Pionýrském údolí, což je tradiční centrum amerického mírového hnutí. Dopis tedy nebyl formulován na listopadové konferenci, jak mylně uvádí zpráva v Infochu. Organizátoři listopadové konference a signatáři dubnového dopisu se stali terčem ostré kritiky některých vedoucích funkcionářů amerického mírového hnutí, kteří považují jednoznačné vyjádření podpory Chartě 77 a kritiku politiky Sovětského svazu za nahrávání politice prezidenta Reagana a za posilování současné zuřivě antikomunistické nálady v USA. Přes tuto kritiku se skupině daří rozšiřovat řady spolupracovníků a čtenářů jejich zpravodaje, který se v poslední době věnuje především perzekuci moskevské Skupiny důvěry a polské skupině Svoboda a mír, jejíž programové prohlášení PAEW uvítala. Postoj Charty 77 k otázkám svobody a míru je v USA pravděpodobně málo známý jako v Československu postoj těch amerických mírových aktivistů, kteří nenaletěli na sovětskou propagandu a nejezdí do Prahy na mírová shromáždění. V zájmu potenciální vzájemné zasvěcené diskuse přikládám plné znění amerického dopisu v češtině.

Jan Kavan

xxxXxxx

Z materiálů FIDH - Mezinárodní federace pro lidská práva - nemůžeme tentokrát zveřejnit nic, protože jsme žádné materiály v posledním měsíci neobdrželi.

xxxXxxx

/ samizdatu nově vyšle.....

Vokno č.10 86 stran A4 (nestránkováno), vložený plakát k 5. výročí smrti J. Lennona, ilustrace, fotografie, koláž k 10.výročí Bojanovic, zvuková příloha (magnetofonový pásek)
Obsahuje: Magor "Pálnoční myš", Pavel Ondřej "Pálnoční myš mezi pálnocí a úsvitem" (recenze nové nahrávky skupiny Plastic People), "Pálnoční myš" (text nahrávky), "Mírová demonstrace k 5.výročí smrti J.Lennona" (reportáž účastníka), sdělení VONS č.501 - Eduard Vacek ve vazbě, -čn- "Eda Vacek - majitel ruční pily" (literární portrét), Santa Claus "Česká 'neoficiální' rocková scéna" (12.stránková studie), Z.Nánek "Konzerva 'beta' - aneb nechoďte do hudebky" (fejten), Nugásek "Povídání o kapelě 'Beru všechny'", František Fiala "Lesní speváci II", Josef Novák "Pší vojáci", Magor "Pší vojáci" (profil skupiny, vzpomínky na její začátky), Z.Nánek "Nezávislí na nezávislé, nezávislé" (informace o LP Czeche, Till Now You re Alone), "Strategie anonymity The Residents" (informace o skupině), Petruška Šustrová "Pokušení Váckava Havla" (recenze divadelní hry), Milan Nápravník "Předmoucha" (ukázka textu), Věra Linhartová "Dům pro mé lásky" (ukázka z veršů), Věra Linhartová "Obřadní řeči" (úvahy; uveřejňováno na pokračování), verše Heřmana Chromého, Jiří Kostur "Zápisky", Marzina Navrátilová "Donucena k rozhodnutí" (úroveň z memoárů) ("Já jsem já"), verše J.Tmy. Zvuková příloha obsahuje: Plastic People "Pálnoční myš", Pinda "Krysy", Pší vojáci "Skočná", Jen cáry myšlenek" a Národní třída "Rozsekám ti kalhotky", "Květiny".

Obsah (březen 1986), 79 str. A4

Miroslav Červenka "Má témata" (verše), Jiří Gruša "Exproféti a prodavači slov" (projev na budapeštském kulturním fóru z října 1985), witold Gombrowicz "Proti básníkům" (filipika velkého polského prozaika a dramatika z r.1951 v překladu Otakara Č. Mokrého), Eda Kriessová "Ariel" (povídka), Zdeněk Urbánek "Monolog pro Zábřadlí" (text z roku 1962), František Pavlíček "Léto, léto, léto..." (povídka), Karel Pecka "Nenahraditelnost slova" (polemika s fejetonem L.Vaculíka "Slova..." z února 1986), -krá- "Žiadosť" (autentický dopis z roku 1951).-mv- "Společenská hra" (32 odpovědí na otázku "které tři osobnosti považujete za nejvýznamnější v českém životě 20.století"), Václav Havel "Fejetony Ludvíka Vaculíka" (předmluva k zahraničnímu vydání jejich výběru), (KO) "Více než 13 řádky o:" (glosy, krátké recenze a komentáře k 25 knihám a publikacím), Ludvík Vaculík "Jaro je tady" (fejten).

Obsah (duben 1986), 161 str. A4

Jakub Ouda "Citování" a Karel Pecka "Schody" (verše), Jaroslav Opat "Reflexe" (závěrečná kapitola z delší životopisné práce o TGM), Miroslav Kusý "Tézy k právu na život" (filozofický text o základním právu člověka), Lenka Procházková "Muž, který nechtěl být prezidentem" (rozhovor s Jiřím Hanzelkou), Jan Trefulka "Korespondence" (odpověď na známý dopis mladých křesťanů a dopis spisovateli O. Filipovi), Zdeněk Urbánek "Dopis" (proza z roku 1953), Eda Krieseová "Smrt prasete" (povídka), František Pavlíček "Na okraj jednoho nekrologu" (polemika s nekrologem Ivana Klímy "Za Jaroslavem Dietlem"), Czesław Miłosz "Dopis Gombrowiczovi" (odpověď na článek "Proti básníkům" v překladu Otakara Č. Mokrého), Petr Kabeš "Těžítka" (myšlenky a citáty), Milan Uhde "Kritik a jeho kruhy" (kritická stať o Janu Lopatkově a jeho tvorbě), Milan Jungmann "Úroda z nížin" (recenze knih "Dvůřeček" Vojtěcha Steklače, "Jízda přerušena" Petra Skarlanta a "Hlas velkého choru" Františka Skorunky), (KO) "Více než 13 řádky o:" glosy, krátké recenze a komentáře k 18 knihám), -kl- "Případ mrtvého dubu" (glosa k problémům životního prostředí), Ludvík Vaculík "Teror velký a malý" (fejton).

Informace o církvi č. 4 (1986), 19 str. A4

"Z listu Svatého Otce kněžím k Zelenému čtvrtku" (Jan Pavel II., 16.3. 1986), R. Holinka "Svatý Vojtěch, biskup a mučedník", dopis kardinála Silvia Oddiho kardinálu Františku Tomáškovi ze 7. 1. 1985, aktuální modlitba, kratší zprávy, ohlasy a glosy, m.j. "Ohlasy ze Slovenska" (perzekuce věřících), Ukrajinská katolická církev, "Ženy v církvi", "Úmysly apoštolátu modlitby na duben", "55. italská pastorační cesta Svatého Otce", z zpráv ze světa.

Vzkříšení I (1985 - postní číslo), 24 str. A4

úvahy, básně, katechismus, informace, zprávy, glosy, reportáž z Brazílie a výňatky z knihy W. Ciszka "On mě vede".

Vzkříšení I (1986), 32 str. A4

úvahy, zamyšlení, katechismus, čtení o církevním zákoníku, o velikonoční liturgii v Jeruzalémě okolo r.400, "Zrcadlo událostí, komentářů a názorů".

Jaroslav Durych, sborník ke 100.výročí básníkovy narození (2.12.1886), Praha 1986, 158 str. A4

Sborník obsahuje úvodní poznámku Josefa Kostohryze, obsáhlou studii Leopolda Vrlý "Durychova kouzelná lampa", stať Timothea Vodičky k padesátinám J.D. z r. 1936 a doslov Ladislava Jehličky. Zařazeny jsou i četné ukázky z díla Jaroslava Durycha (převážně z časopisů Akord, Rozmach a Obnova) m.j.: Český pomník, O jedné koruně, Češství v Evropě, Slovo k intelektuálům, Bílá hora, Světlo králů, Nejasnost demokracie, Staroměstský rynek.

"Já jsem nákej Čuně" - 77 str. A5, vydal Klub Charty 77, P.O.Box 222 London WC 2 H9QS, Anglie.

Publikace uvádí na 500 jmen pracovníků čs. justice, příslušníků SNB apod kteří vystupovali v trestních věcech nebo jiných případech, o nichž referuje ve svých sděleních VONS. (Mimořádně anotujeme zahraniční publikaci pro její mimořádnost).

Stefan Swieżawski "Jan Hus - heterik, nebo předchůdce II.vatikánského koncilu?" Překlad z časopisu Tygodnik powszechny, Krakov, č.6, únor 1986, 11 stran, A4 včetně poznámky překladatele. Autor, profesor dějin filozofie na Katolické univerzitě v Lublině a osobní přítel papeže Jana Pavla II. požaduje osvobození Jana Husa od výtky hereze a revesi jeho kostnického procesu.

Luboš Kohout "Marxismus a reálný socialismus", 420 str. A4, podtitulek práce je "Nástin historického vývoje zemí tzv. socialistické soustavy". Práce obsahuje osm relativně samostatných kapitol, které provázejí čtenáře marxistickým myšlením a revoluční i pozdější stalinistickou praxí až do 80.let tohoto století. Autor věnuje pozornost i dějinnému významu Pražského jara.

Luboš Kohout Dopis redakci Práva lidu, na vědomí redakci Svědectví a Otovi Filipovi. 8 str. A4. Reakce na kampaň proti Jiřímu Hájkovi a reformním komunistům. Nedatováno, květen 1986.

Vídeňská výzva Socialistické internacionály, adresovaná USA a SSSR, z října 1985. 2 str. A4.

Milan Hübl: "Žádné podvojně účetnictví" 3 str. A 4, duben 1986
Polemika s článkem Imricha Kružliaka "Slováci a Maďaři"

Jiří Ruml "Kestní dřev socialismu", fejeton, 3 str. A4, 13.5.1986

Jaromír Šavrdra "Černobyl" (báseň, 1 str.)

XXXXXXX

Přetiskování či jiné přebírání materiálů z Infochu je možné jen s uvedením pramene. Dokumenty Charty 77, sdělení VGHŠ, petice a otevřené dopisy je však možno zveřejnit bez uvedení pramene.

XXXXXXX

K r á t k é z p r á v y

Nová redakce Milánské výzvy

Do Prahy přišla nová verze tzv. Milánské výzvy, kterou zpracovali míroví činitelé převážně z Evropského dialogu Východ-Západ, IKV a exilové Solidarity. Při zpracování vzali v úvahu četné připomínky, které se shromáždily k první verzi Milánské výzvy. (Na tuto první verzi také reagovalo 43 čl. občanů stanoviskem, které Charta 77 zaslala do Milána). Na milánské konferenci, z níž zprávy do uzavěrky tohoto čísla nedošly, se tedy ve dnech 16.-18.května 1986 projednával již ~~max~~ nově redigovaný text, který - podle záměru jeho autorů - má sloužit jako základ pro společné memorandum Východoevropanů, i Západoevropanů, jež by mělo být zasláno následně konferenci ve Vídni, která bude, počínaje letošním listopadem, po Helsinkách, Bělehradu a Madridu další konferencí o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE).

XXX

Stručný životopis Jana Duse

Narodil se 19. 7. 1931 v Náchodě jako syn českobratrského evangelického faráře. V letech 1950-55-1957 studoval na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě, přičemž v r. 1953 mu byl bez udání důvodů zrušen odklad vojenské služby a do r.1955 byl v základní vojenské službě. V letech 1957 až 1964 pracoval jako farář ve sboru ČCE v Chotiněvsi u Litoměřic; oženil se v r. 1957 a má čtyři děti - dvě dcery a dva syny. V r. 1964 mu byl odňat státní souhlas k duchovenské činnosti především za jeho účast v odporu proti připravovanému zákonu o rodině, který měl být namířen proti náboženské výchově dětí v rodinách. Po projednání odvolání proti odnětí státního souhlasu a po občanské rehabilitaci (mezitím pracoval jako čerpadlář) nastoupil v roce 1966 jako farář ČCE ve sboru v Chrástu u Plzně. V roce 1972 mu byl opět odňat státní souhlas, neboť proti němu bylo od r. 1971 vedeno trestní řízení pro pobuřování (§ 100 tr.zákona), jehož se měl dopustit tím, že vyvěsil a delší dobu ponechal ve sborové vývěsce prohlášení 16. synodu ČCE - tedy oficiální církevní prohlášení. Byl odsouzen na dvanáct měsíců odnětí svobody podmíněně s odkladem na dobu tří let. Pracoval pak v cihelně, dále jako skladník. V r.1974 se přestěhoval s rodinou do Neratovic, kde pracoval do r.1981 jako topič. V posledních letech se osobně občansky angažoval u státních a stranických orgánů za nezákonně ~~zrušené~~ trestně stíhané. V r.1984 se obrátil na Světovou radu církví obsáhlým memorandumem, v němž analyzoval oficiální církevní postoje vůči občanské pro-

blematicke v konkrétních podmínkách v Československu. Je signatář Charty 77. Již na teologické fakultě začal odborně pracovat v oblasti Starého zákona a po celou následující dobu se věnoval vědecké práci o nejstarších dějinách Izraele. Ve školním roce 1969/1970 byl na studijním pobytu na univerzitě v Basileji. O této problematice publikoval na třicet článků. V r. 1981 dostal stipendium university v Leidenu, aby mohl intenzivněji, než jak mu to umožňovala práce při jiném povolání, v této oblasti pracovat a připravit k vydání dílo o nejstarších dějinách Izraele. V křesťanských kruzích je Jan Dus považován za jednoho z nejlepších čs. znalců Starého zákona.

XXX

Jiří Gans na svobodě

Na podzim 1985 byl z NVÚ Valdice propuštěn Jiří Gans, nar. v r. 1929, z Českých Budějovic, odsouzený pro údajné vyzvědačství na 15 let, vězněný od r. 1976. Jiří Gans byl propuštěn na základě zvláštního článku amnestie prezidenta republiky z května 1985, podle něhož mohlo být dodatečně rozhodnuto o amnestování těžce nemocných vězňů, i pokud jinak nesplňovali další podmínky, stanovené amnestií k propuštění.

Jiří Gans byl z výkonu trestu převezen zprvu do českobudějovické nemocnice a později byl umístěn v plicním sanatoriu v Hrudkově ve Vyšším Brodě. Jeho zdravotní stav je velmi křávký špatný, nedokáže se sám o sebe postarat. Není přitom naděje na výraznější zlepšení. V hrudkovském sanatoriu je o něj dobře pečováno. Perspektivně se počítá s jeho přemístěním do dovoja důchodců. Jiří Gans nemá žádné blízké příbuzné. (Na jaře 1985 se obrátila skupina čs. občanů na prezidenta republiky, aby Jiřímu Gansovi udělil z humanitních důvodů milost. Letos v únoru byl Jiří Gans zahrnut mezi šest čs. vězňů, jejichž výměnu za osoby vězněné na Západě pro vyzvědačství navrhla společně Charta 77 a VONS, a to v domnění, že Jiří Gans je stále ještě vězněný.)

XXX

Pokuta funkcionářům Jazzové sekce

Komise pro projednávání přestupků Obvodního národního výboru v Praze 4 rozhodla za předsednictví JUDr. Františka Turka, že ing. Čestmír Huňát a Vladimír Kouřil se pokračováním v činnosti Jazzové sekce i po jejím rozpuštění ministerstvem vnitra dopustili přestupku a uložila jim každému pokutu ve výši 3.000 Kčs. Komise takto rozhodla 11.3.1986 a její rozhodnutí nebylo pravomocné. Č. Huňát a V. Kouřil toto rozhodnutí odmítli jako protiprávní. Jak známo, Jazzová sekce i nadále pokračuje ve své činnosti.

XXX

Další dopis do Bernu

Bernské konferenci expertů o mezilidských vztazích, která v rámci procesu KBSE v současné době probíhá, zaslalo jedenáct občanů ze severní Moravy dopis tohoto znění: "My, podepsaní občané ČSSR, hluboce nescouhlasíme s rozhodnutím Krajské správy SNB, odboru pasů a víz v Ostravě, ze dne 1.4.1986 č. j. PC-332/56/86, jímž paní Marii Rambouskové z Opavy, se třemi nezletilými dětmi, bylo zamítnuto vystěhování do NSR za manželem a to se stereotypním odůvodněním, že vystěhování není v souladu se státními zájmy. Upozorňujeme mezinárodní konferenci na tento další křiklavý případ, na narušování lidských vztahů a žádáme, aby příslušně působila na čs. delegaci v tomto smyslu, aby ostudné citované nezákonnosti byly neprodleně zrušeny. Mezi podpisy (některé jsou těžko čitelné) jsou i jména signatářů Charty 77 Jaroslava Kukola z Opavy a Jaromíra Šavrdy z Ostravy. (Tato krátká zpráva, stejně jako následující zpráva tematicky patří k dopisu, jímž se obrátila Charta 77 na bernskou konferenci - viz dokument Charty 77 - 14/86 zveřejněný v tomto čísle Infochu. Obě zprávy vznikly až po odeslání dopisu Charty do Bernu.)

XXX

Styk zaměstnanců ČSAV s cizinci

S odvoláním na zákon o ochraně státního tajemství (č. 10/71 Sb.) jsou směrnicí prezidia ČSAV č. 3/1979 a následnými opatřeními ředitelů jednotlivých ústavů akademie všem zaměstnancům ČSAV (tedy nejen

nositelům státního nebo služebního tajemství, ale všem, včetně manuálních pracovníků) uložena ve styku s cizími státními příslušníky omezení. Příslušné předpisy jsou velmi podrobné, na několika desítkách stran uvádějí i vzory povinných denunciací a sebedenunciací, stručně však lze uvést:

1. Zaměstnanec ČSAV smí navázat jakýkoli (soukromý či odborný, osobní či písemný) styk s cizincem pouze se souhlasem ředitele svého ústavu. Pro styk s občany zemí RVHP platí některé úlevy.
2. Pokud k takovému styku došlo nahodile, smí v něm pokračovat jen se souhlasem ředitele ústavu.
3. V obou předchozích případech je povinen neprodleně předložit podrobnou zprávu o průběhu styku s cizincem na základě předepsaného formuláře. V něm se problematika státního tajemství celkem opomíjí, zato se klade důraz na pokusy o antikomunistickou propagandu, o politicko-ideové ovlivnění, o předání dopisů, darů nebo vzkazů osobám v Československu apod.
4. Uvedená omezení se týkají i naprosto pasívních styků, jako je třeba žádost o zaslání článku nějakého zahraničního autora.
5. Přijmut členství a funkce v mezinárodních vědeckých institucích či cokoliv v zahraničí publikovat, a to i tehdy, nespočívá-li to s jeho pracovní náplní, smí zaměstnanec ČSAV opět jen se souhlasem ředitele ústavu.
6. Jakékoli porušení těchto předpisů je důvodem k okamžitému rozvázání pracovního poměru, pokud není navíc trestné podle jiných čs. zákonů.

Analogická, často i přísnější omezení platí také v řadě dalších čs. institucích v oblasti vědy, výzkumu, školství, ale velmi často i v průmyslu. Jde evidentně o přímé popření zásady volného toku informací, postulované Závěrečným aktem z Helsinek. Navíc je třeba připomenout, že tyto předpisy deklasují každý zájem o světověvědecké dění na cosi podezřelého a pro osobní kariéru nevhodného. Jsou tak brzdou rozvoje vědy i osobnosti: opatrný vědecký pracovník bude raději znovobjevovat objevené nebo kopírovat pokoutně získané, než aby se svým podílem zúčastnil obohacování lidského poznání.

Je dále známo, že v této oblasti existují další restriktivní předpisy. Jeden z nich např. zakazuje vše, čs. vědeckým, kulturním a jiným institucím jakékoli kontakty s obdobnými institucemi na Západě, pokud tyto západní instituce zaměstnávají čs. emigranty. Absurdnost a praktická neproveditelnost příkazu jeřejmá na první pohled, nicméně se hovoří o případech, kdy byly vůči odpovědným pracovníkům účelově uplatněny sankce za jeho porušení.

xxxxxxx

Citlivá cenzura

Dne 3. února 1986 pozastavilo Ústřední církevní nakladatelství (ÚCN) prodej skript Komenského evangelické bohoslovecké fakulty: Karl Barth, Protestantická teologie v 19. století, sv. I.. Pozastavení bylo zdůvodněno tím, že ve skriptech je citováno v kapitole o Novalisovi na str. 333 francouzské rčení. V kontextu zní takto: "Stačí z Rusů seškrábnout, jen maličko, abychom narazili na Tatara. Právě tak by se dalo o moderním člověku říci, že z něho stačí seškrábnout jen maličko, abychom narazili na romantika." ÚCN dalo zbývající náklad odvést a ředitel ÚCN dr. J. Kafka později sdělil, že inkriminovaný citát se bude přetírat bělobou a skripta budou poté uvolněna k distribuci.

xxx

Setkání rakouských poslanců s Václavem Bendou

Dne 9. května 1986 se čtyřčlenná delegace poslanců rakouského parlamentu za lidovou stranu, vedená Josefem Höchtem, setkala s dr. Václavem Bendou, signatářem Charty 77 a členem VONS. Rakouští hosté, vesměs činní v organizacích mezinárodní solidarity, se v průběhu asi dvouhodinového rozhovoru dotazovali na podmínky náboženského života i působení nezávislých občanských aktivit v Československu a podrobně se seznámili s některými nejnovějšími případy porušování lidských a občanských práv. Účastníci setkání také otevřeně diskutovali o některých politických tématech a hovořili o možnostech budoucí spolupráce.

xxxxx

Czeslaw Bielecki uvězněn

Třináctého dubna 1985 byl ve Vyršavě zatčen Czeslaw Bielecki, významný polský architekt a publicista. Při zatčení byl zbit. Několik měsíců nebylo o jeho pobytu nic známo, ani jeho žena a děti se nesměli o jeho osudu nic dozvědět. Teprve na podzim, poté, co v den polských voleb (13.10.) vyhlásil Cz. Bielecki hladovku, byli příbuzní ujištěni, že se nachází ve varšavském vězení v Rakowiecké ulici. Jeho hlavním požadavkem při vyhlášení hladovky bylo totiž právě setkání s příbuznými.

V zatčení Cz. Bieleckého spatřovala tajná policie svůj velký úspěch. Czeslaw Bielecki se totiž od propuštění z posledního vězení (v červnu 1983) skrýval v podzemí, kde působil jako redaktor nezávislého nakladatelství. Nedlouho před zatčením byla navíc zjištěna identita Bieleckého s velmi významným a váženým pseudonymním autorem píšícím pod jménem Maciej Poleski. Zatčením jedné osoby zneškodnila tedy policie dva myšlenkové zločince najednou. Kromě mnohaleté spolupráce s oficiálním časopisem Architektura byl Cz. Bielecki ~~byl~~ spolupracovníkem celé poslední éry polského podzemního vydavatelství, v němž se knihy produkují ne již jako strojopisy, ale normálně tištěné, rozeznatelné od knih oficiálních jen podle kvality papíru. Bielecki-Poleski byl autorem řady článků, polemik, esejů, povídek a vzpomínek, pro jejichž literární úroveň byl nedávno, už jako vězeň, přijat za člena francouzského PEN-klubu.

Autorovi tohoto článku se nepodařilo zjistit většinu biografických údajů, Bielecki je však vrstevník a od mládí přítel Michníkův, je mu méně než čtyřicet let. Absolvoval neprve gymnázium a poté fakultu architektury na varšavské univerzitě. Poprvé byl vězněn na jaře 1968 v době tehdejších studentských nepokojů. Nyní je tedy ve vězení potřetí a je obviněn, jako i jiní věznění aktivisté Solidarity, z přípravy státního převratu, z čehož může být odsouzen až k deseti letům vězení.

Po několika týdnech hladovky nařídilo vedení věznice jeho násilné vyživování, které trvá až dosud. Podle posledních zpráv z března t.r. ztratil však již 30 kg na váze a je ohrožen na životě. O jeho osud se začali zajímat lidé mnoha zemí z celého světa, z vládních i nevládních míst dochází řada žádostí, aby byl propuštěn. Polská vláda však místo zkoumání jeho požadavků vyzývá představitele katolické církve, aby Bieleckého přemluvili k odvolání hladovky. Polské úřady nabídky Bieleckému propuštění na svobodu s podmínkou, že se vystěhuje do Izraele, kde žijí jeho rodiče. Czeslaw Bielecki však tuto nabídku odmítl.

Věznění Czeslawa Bieleckého se stává pro polskou vládu neúnosným problémem, který jistě bude nucena řešit. (mt)

XXXXX

Józef Teliga - nestor polských politických vězňů

Od 15. září 1985 je vazebně stíhán významný představitel polských soukromě hospodařících rolníků, třiasedmdesátiletý Józef Teliga. Je v současné době nejstarším z 255 polských politických vězňů. Józef Teliga bojoval v Zemské armádě za Varšavského povstání, v 50. letech byl vězněn a celá desetiletí byl za svoji nezlomnou obhajobu práv soukromě hospodařících rolníků pronásledován. Po vzniku Solidarity organizoval její rolnickou verzi, tzv. Vesnickou solidaritu.

Po vyhlášení výjimečného stavu se skrýval, byl však později objeven a uvězněn. Po propuštění z posledního vězení v květnu 1984 se musel podzemní činností vzdát pro svůj zdravotní stav - chybí mu totiž jedna plíce. Nyní je však znovu uvězněn a obviněn z vyzvědačství a vlastizrady, hrozí mu mnohaletý trest vězení. Polské skupiny na obranu lidských práv upozorňují, že vězeňské podmínky ohrožují starého a nemocného Jozefa Teligu na životě.

XXXXX
XXXXX
XXXXX
XX
X